

2. Μεταξύ των υπηρεσιών, που μπορούν να παρέχουν οι δικηγόροι, περιλαμβάνεται και η νομική συνδρομή σε παράνομα αφικνούμενους πολίτες τρίτων χωρών, προκειμένου να εκκινήσουν τη διαδικασία αίτησης παροχής ασύλου, όπως αναλυτικά προσδιορίζεται στο άρθρο 76 του ν. 4939/2022. Δεδομένου ότι, όπως προβλέπεται και στο άρθρο 4 του ν. 4939/2022, ο χαρακτηρισμός ενός προσώπου ως δικαιούμενου να τύχει νομικής συνδρομής μπορεί να διαπιστωθεί και επί τόπου από γεγονότα μεταγενέστερα της αναχώρησής του από τον τόπο προέλευσης, είναι αναγκαίο να του δοθεί η δυνατότητα να εκκινήσει τη διαδικασία αίτησης παροχής ασύλου. Τη δυνατότητα αυτή δεν μπορεί να την ασκήσει οποιοσδήποτε παράνομα αφικνούμενος πολίτης τρίτης χώρας, αν δεν διαθέτει την αναγκαία νομική συνδρομή δικηγόρου, με τον οποίο θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να επικοινωνήσει ελεύθερα και να του δώσει την εντολή εκπροσώπησής του αμέσως αφότου βρεθεί σε ελληνικό έδαφος. Η παροχή δε της νομικής αυτής συνδρομής συνίσταται στην υποδοχή, ταυτοποίηση, καταγραφή του προσώπου, παροχή της αναγκαίας φροντίδας τροφής ή περίθαλψης (άρθρα 29, 30, 31, 33 Ν. 4939/2022) και μεταφοράς τους σε Κέντρο Υποδοχής και Ταυτοποίησης ή σε Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή, όπως προβλέπεται στο άρθρο 381 του ν. 4939/2022.

Συχνά όμως οι παράτυποι μετανάστες, πολίτες τρίτων χωρών, ζητούν από τους δικηγόρους να μην γνωστοποιήσουν στις Αρχές την τοποθεσία, στην οποία βρίσκονται, φοβούμενοι την ενδεχόμενη άμεση επαναπροώθησή τους στη χώρα προέλευσης. Στην περίπτωση αυτή οι δικηγόροι, εφόσον με την αρχική επικοινωνία τους μαζί τους, έχουν λάβει την εντολή και αναλάβει την παροχή νομικής προστασίας προς αυτούς, έστω κι αν δεν έχουν έλθει ακόμα σε φυσική επαφή μαζί τους, δεσμεύονται από την υποχρέωση τήρησης εχεμύθειας της περ. γ του άρθρου 5 και από τη διάταξη του άρθρου 38 του Κώδικα Δικηγόρων (Ν. 4194/2013) και υποχρεούνται να μην αποκαλύψουν στις Αρχές, πληροφορίες, για τις οποίες οι εντολείς τους έχουν ζητήσει να τηρήσουν το δικηγορικό απόρρητο.

3. Στις περιπτώσεις αυτές δεν μπορούν να θεωρηθούν οι δικηγόροι ότι υποβοηθούν την παράνομη είσοδο τρίτων προσώπων στη χώρα, λαμβανομένου υπόψη και του ότι οι δικηγόροι δεν ταυτίζονται με τους εντολείς και τις υποθέσεις τους, αλλά, σύμφωνα με την περ. ε του άρθρου 5 του Κώδικα Δικηγόρων (Ν. 4194/2013), διατηρούν την ελευθερία χειρισμού της υπόθεσης και δεν υπόκεινται σε υποδείξεις μη συμβατές με τη φύση του λειτουργήματός τους (Αιτ. Εκθ. Ν. 4194/2013, Κύβελος, σε Γώγου/Κωνσταντίνου, Κώδικας Δικηγόρων, άρθρ. 5 αριθ. 1). Οι ανωτέρω παραδοχές έχουν υιοθετηθεί από τις Αρχές 17, 18 και 20 των Βασικών Αρχών για το Ρόλο του Δικηγόρου, που Υιοθετήθηκαν από το Όγδοο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για την Πρόληψη των Εγκλήματος και τη Μεταχείριση των Εγκληματιών Αβάνα, Κούβα, 27 Αυγούστου έως 7 Σεπτεμβρίου 1990 Κείμενο: U N Document A. CONF.

144/28/Rev.1, page 118 (1990) (<https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4bda6b772>), κατά τις οποίες «Οι κυβερνήσεις πρέπει να εξασφαλίζουν στους δικηγόρους: (α) την άσκηση όλων των επαγγελματικών τους καθηκόντων χωρίς εκφοβισμούς, εμπόδια, παρενοχλήσεις ή ανάρμοστες παρεμβολές, (β) τη δυνατότητα να ταξιδεύουν και να συμβουλεύουν τους πελάτες τους ελεύθερα τόσο στη χώρα τους όσο και στο εξωτερικό, και (γ) τη δυνατότητα άσκησης του λειτουργήματός τους χωρίς να απειλούνται με διώξεις ή διοικητικές, οικονομικές ή άλλες κυρώσεις για οποιαδήποτε πράξης του που εντάσσεται στο πλαίσιο των καθιερωμένων επαγγελματικών καθηκόντων τους, κανόνων και δεοντολογίας του δικηγορικού επαγγέλματος».

4. Προς την κατεύθυνση αυτή κινείται και η νομολογία του ΔΕΕ. Στην απόφαση C-821/19, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 16ης Νοεμβρίου 2021, ECLI:EU:C:2021 έγινε δεκτό ότι «η παροχή συνδρομής προς υποβολή ή κατάθεση αιτήσεως ασύλου στο έδαφος κράτους μέλους, ακόμη και όταν είναι δεδομένο για το πρόσωπο που προσφέρει τη βοήθεια ότι η αίτηση δεν θα γίνει δεκτή, **δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δραστηριότητα η οποία ευνοεί την παράνομη είσοδο ή διαμονή υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενή στο έδαφος κράτους μέλους**» (σκέψη 138)...[δ]εν μπορεί [...] να γίνει δεκτό ότι υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής παραβαίνει τους κανόνες που διέπουν την είσοδο και τη διαμονή στο έδαφος των κρατών μελών, για τον λόγο και μόνον ότι ζητεί, στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, διεθνή προστασία. Ως εκ τούτου, **όποιος περιορίζεται στο να βοηθήσει τον υπήκοο τρίτης χώρας ή τον ανιθαγενή να υποβάλει ή να καταθέσει αίτηση ασύλου ενώπιον των αρμόδιων εθνικών αρχών**, έστω και αν γνωρίζει ότι η αίτηση είναι καταδικασμένη σε αποτυχία, **δεν μπορεί να συγκριθεί με όποιον υποβοηθεί την παράνομη είσοδο, διέλευση ή διαμονή**, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/90. Η ως άνω ερμηνεία επιβεβαιώνεται από το άρθρο 6 της αποφάσεως-πλαίσιου 2002/946. Ειδικότερα, μολονότι η τελευταία επιβάλλει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν αποτελεσματικές κυρώσεις για την τέλεση των αδικημάτων για τα οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 1 της οδηγίας 2002/90, εντούτοις το άρθρο 6 της αποφάσεως-πλαίσιου προβλέπει ρητώς ότι η εφαρμογή της δεν θίγει την προστασία που παρέχεται στους αιτούντες άσυλο δυνάμει του διεθνούς δικαίου» (σκέψεις 141-142).

5. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, σε συνδυασμό και με το άρθρο 166 παρ. 1 του Κώδικα Δικηγόρων, κατά το οποίο οι διατάξεις του Κώδικα είναι ειδικές έναντι κάθε άλλης διάταξης, οι διατάξεις της περ. γ του άρθρου 5 και του άρθρου 38 του Κώδικα Δικηγόρων (Ν. 4194/2013) για το **επαγγελματικό απόρρητο του δικηγόρου** είναι ειδικές και **υπερισχύουν** των διατάξεων των παρ. 4 και 5 του άρθρου 24 του ν. 5038/2023 (**Κώδικας Μετανάστευσης**), που θεσπίζουν τα αδικήματα της διευκόλυνσης εισόδου και παραμονής πολιτών τρίτων χωρών

χωρίς έλεγχο. Επειδή η συντριπτική πλειοψηφία των ως άνω μεταναστών από τρίτες χώρες ομιλούν γλώσσες άγνωστες στους Έλληνες δικηγόρους και ως εκ τούτου για την επικοινωνία των δικηγόρων με τους εντολείς αυτούς και την ανάληψη της εντολής χειρισμού των υποθέσεων τους είναι απαραίτητη η χρησιμοποίηση των αντίστοιχων διερμηνέων, εφόσον **δεν μπορούν να θεωρηθούν οι δικηγόροι ότι υποβοηθούν** την παράνομη είσοδο τρίτων προσώπων στη χώρα. Ομοίως **δεν μπορούν να θεωρηθούν και οι χρησιμοποιούμενοι από τους δικηγόρους διερμηνείς** ότι διαδραματίζουν τέτοιο ρόλο. Διαφορετικά ακυρώνεται η παροχή νομικής προστασίας εκ μέρους των δικηγόρων προς τους αιτούντες νομική προστασία.

6. Σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 39 παρ. 1 του Κώδικα Δικηγόρων (Ν. 4194/2013) «Απαγορεύεται η διεξαγωγή έρευνας για την αναζήτηση εγγράφων ή άλλων στοιχείων ή των ηλεκτρονικών μέσων αποθήκευσης αυτών, καθώς και η κατάσχεση αυτών, για όσο χρόνο βρίσκονται στην κατοχή του δικηγόρου για υπόθεση που αυτός χειρίζεται». Ως σκοπός της ανωτέρω διάταξης θεωρείται αφενός η προστασία της σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ εντολέα και δικηγόρου, αφετέρου η προστασία της υπερασπιστικής τακτικής του συνηγόρου για τη συγκεκριμένη εντολή (Κωνσταντινίδης, Έρευνες και κατασχέσεις σε δικηγορικά γραφεία, ΠοινΧρον 1995, 870, Τριανταφύλλου, Η ρύθμιση και η λειτουργία των ερευνών κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ΠΟΙΝΙΚΑ 41/1993, 317, Περπερίδης, Σχόλιο ΕΔΔΑ 16.1.2008, ΠοινΛογ 2008, 988). Στην έννοια της έρευνας περιλαμβάνεται κάθε είδους έρευνα, ήτοι αστυνομική, ιδιωτική ή έρευνα άλλων διοικητικών αρχών, όπως το Λιμενικό Σώμα, ενώ στην έννοια των άλλων στοιχείων περιλαμβάνονται και οι τηλεφωνικές συνομιλίες και ηλεκτρονικά αρχεία ήχου και εικόνας (Μπαλτάς σε Γώγου/Κωνσταντίνου, Κώδικας Δικηγόρων, άρθρ. 39 αριθ. 4-5). Συναφώς έχει δεχθεί το ΕΔΔΑ ότι η παρακολούθηση συνομιλιών μεταξύ δικηγόρου και πελάτη του αναμφίβολα παραβιάζει το επαγγελματικό απόρρητο, το οποίο αποτελεί τη βάση της σχέσης εμπιστοσύνης που υπάρχει μεταξύ δικηγόρου και πελάτη του (Pruteanu κατά Ρουμανίας, Νο 30181/05, §49, 3.2.2015).

Με βάση τα ανωτέρω, δεν επιτρέπεται η διενέργεια οποιουδήποτε είδους έρευνας σε φυσικά ή ηλεκτρονικά αρχεία ή τηλεφωνικές συνομιλίες δικηγόρων με παράνομα αφικνούμενους πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίες είναι αναγκαίες προς εκτέλεση της εντολής τους και την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΒΕΡΒΕΣΟΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΠ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ